“Сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен Әлмәт интернат-мәктәбе”
дәүләт бюджет гомуми белем учреждениесе

Педагогик
киңәшмә утырышында каралды
“29” август 2022 ел. №1
Интернат мәктәбе директоры
_______________Л.Р.Мартынова
Боерык белән кертелде № 98-0
“ 31” 08 2022 ел

7нче КОРРЕКЦИЯ сыйныфы өчен
туган (татар) әдәбиятыннан уку предметы буенча
эш программасы
Атнага **0,5** сәгать, елга **18_** сәгать

Төзүчесе:
татар теле һәм әдәбият укытучысы Мөхәммәтҗанова Л.Ф.

Килешенгән:
Директор урынбасары________И.Б.Шарифуллина

МБ утырышында каралды, беркетмә№1 “26 ”август 2022 ел
МБ җитәкчесе ___________М.Г.Шәрипова

Әлмәт 2022 ел

Туган (татар) әдәбиятыннан эш программасы 7 нче сыйныф .

АҢЛАТМА ЯЗУЫ

Эш программасы статусы.
1. Россия Федерациясенең “Россия Федерациясендә белем бирү турында”гы Законы (21.12.2012, №273-ФЗ)
2. Россия Федерациясенең “Россия Федерациясе халык телләре турында”гы Законы (25.10.1991, №1807-1, ред.12.03.2014)
3. Сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән укучылар өчен ФГОС нигезендә башлангыч гомуми белем бирү буенча җайлаштырылган төп гомуми белем бирү программасы.
4. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының "Инвалид балаларны өйдә тәрбияләү һәм укыту тәртибе һәм инвалидларның белем алу мөмкинлеген тәэмин итү буенча социаль ярдәм күрсәтүнең өстәмә чаралары турында" 16.06. 2008 ел, 401 нче карары.
5. Татарстан Республикасының “Мәгариф турында”гы Законы (22.07.2013, № 68-ЗРТ)
6. “Татарстан Республикасының халык телләре турында” Законы (8.07.1992, №1560-XII; ред. 12.06.2014№53-ЗРТ)
7. Авторлык программасы: Урта (тулы) гомуми белем бирү мәктәбендә рус телле балаларга татар телен коммуникатив технология нигезендә укыту программасы(1 — 11 нче сыйныфлар) /Төзүче-авторлар: Р.З. Хәйдәрова, Р.Л.Малафеева, Казан:2018
8. Әлмәт интернат мәктәбендә дисциплина, предмет, уку курсларының эш программалары раслануы, эшләү тәртибе, структура нигезләмәсе 31.08.22 № 98-О.
9. Татарстан Республикасы Әлмәт-интернат мәктәбенең 2022-2023 нче уку елына программасы.
10. Татарстан Республикасы Әлмәт-интернат мәктәбенең 2022-2023 нче уку елына базислы уку-укыту планы.
11.Татарстан Республикасы Әлмәт-интернат мәктәбенең 2022-2023 нче уку елына эш программасы турында нигезләмә (локальный акт).

Төп гомуми белем бирү мәктәбендә укучыларның телдән һәм язмача аралашу күнекмәләрен камилләштерү, татар теленнән системалы фәнни белем
бирү белән беррәттән, татар дөньясы, татар әдәбияты турында күпкырлы мәгълүмат җиткерү, ягъни укучыларның комуникатив компетенцияләрен үстерү
гомуми максат итеп билгеләнә.

Туган (татар) әдәбиятын укытуның максаты:
1. Әдәбиятны, текстларны үзләштерү өчен, укучыларга гаилә – көнкүрешкә, уку
хезмәтенә бәйле сөйләм ситуацияләре кысаларында белем бирү һәм күнекмәләрне үстерү.
2.Укучыларның акыл эшчәнлеген активлаштыру, логик фикерләү сәләтен камилләштерү, сөйләм культурасын үстерү.

Бурычлар.
Гамәли максатка ирешү өчен,укучыларда татар сөйләмен тыңлап аңлау
күнекмәләрен булдыру; диалогик һәм монологик сөйләм күнекмәләрен үстерү; төрле жанрдагы татар текстларын аңлап укуга өйрәтү; дөрес язу һәм язма
сөйләм күнекмәләрен булдыру; татар теленең фонетик, орфоэпик, лексик, грамматик нигезләрен һәм үзенчәлекле тел күренешләрен гамәли үзләштерү
Укыту предметының укыту планында тоткан урыны
Рус балаларына татар теле һәм әдәбиятын укыту, ана теле һәм әдәбиятын укыту белән беррәттән, аларның филологик белемнәрен киңәйтә һәм коммуникатив культурасын үстерә.
Татар теле һәм әдәбиятын укытуга сәгатьләр саны бүленешен, атналык сәгатьләр санын саклаган хәлдә, белем бирү учреждениеләре мөстәкыйль
хәл итәләр. Татар теле һәм әдәбият дәресләре бер дәреслек, бер эш программалары нигезендә үзара бәйләнештә, интегратив укытыла..
Тыңланган текстның эчтәлеге буенча сорауларга язмача җавап бирүне бәяләү.
Тыңланган текстның эчтәлеген тулаем аңлап, тәкъдим ителгән барлык сорауларга язмача дөрес җавап бирелгән, 1 орфографик хатасы яки эчтәлеккә бәйле 1 хатасы булган эшкә “5”ле куела.
Тыңланган текстның эчтәлеген аңлап, тәкъдим ителгән сорауларга дөрес җавап бирелгән, әмма 2-3 орфографик, 3 пунктуацион яки эчтәлеккә бәйле 2-
3 хатасы булган эшкә “4”ле куела.
Тыңланган текстның эчтәлеген өлешчә аңлап, тәкъдим ителгән сорауларга төгәл җавап бирелмәгән, 5 орфографик, 5 пунктуацион яки эчтәлеккә бәйле
4-5 хатасы булган эшкә “3”ле куела.
Тыңланган текстның эчтәлеге буенча тәкъдим ителгән сорауларга бирелгән җавапларның яртысы дөрес булмаса, 6 орфографик, 6 пунктуацион яки
эчтәлеккә бәйле 5 тән артык хатасы булган эшкә “2”ле куела.
Диалогик сөйләмне бәяләү.
Бирелгән ситуация яки өйрәнелгән тема буенча әңгәмә кора алганда, әйтелеше һәм грамматик төзелеше ягыннан дөрес, эчтәлеге ягыннан эзлекле һәм
тулы диалогик сөйләм төзелгәндә, “5”ле куела.
Бирелгән ситуация яки өйрәнелгән тема буенча әңгәмә кора алганда, эмма репликаларның әйтелешендә һәм аерым сүзләрнең грамматик формаларында 2-3 хата җибәрелеп, эчтәлеге ягыннан эзлекле диалогик сөйләм төзелгәндә,”4”ле куела.
Өстәмә сораулар ярдәмендә генә әңгәмә кора алганда, репликаларның әйтелешендә һәм сүзләрнең грамматик формаларында 4-6 хата җибәрелеп,
эчтәлеген бозып диалогик сөйләм төзегәндә, “3”ле куела.

Бирелгән ситуация яки өйрәнелгән тема буенча диалог төзи алмаганда, “2” ле куела.

Монологик сөйләмне бәяләү.

Өйрәнелгән яки тәкъдим ителгән тема буенча әйтелеше, грамматик төзелеше ягыннан тулы, эзлекле булган монологик сөйләм өчен “5” ле куела.

Өйрәнелгән яки тәгъдим ителгән тема буенча эзлекле төзелгән, әмма аерым сүзләрнең әйтелешендә, грамматик формаларында яки җөмлә төзелешендә 2-3 хатасы булган монологик сөйләм өчен ”4”ле куела.

Өйрәнелгән яки тәкъдим ителгән тема буенча эзлекле төзелмәгән, сүзләрнең әйтелешендә, җөмлә төзелешендә 4-7 хатасы булган монологик сөйләм
өчен “3” ле куела.

Өйрәнелгән яки тәкъдим ителгән темага монолог төзи алмаганга,”2”ле куела.

Язма эшләрне тикшерү һәм бәяләү.

Укучыларның тел һәм сөйләм материалын үзләштерү дәрәҗәсен тикшерү өчен, татар теле дәресләрендә төрле язма эшләр үткәрелә.

Язма сөйләмне тикшерү һәм бәяләү.

Укучыларның бәйләнешле язма сөйләм күнекмәләре өйрәтү характерындагы изложениеләр һәм сочинениеләр ярдәмендә тикшерелә. Алар белән
беррәттән башка язма эшләр дә куллана: сорауларга язмача җавап бирү; рус теленнән татар теленә текстларны язмача тәрҗемә итү; укылган яки
тыңланган текстның эчтәлеген язмача сөйләп бирү(изложение); бирелгән ситуация яки тәкъдим ителгән тема буенча фикерләрне язмача белдерү(сочинение) һ.б. Язма сөйләмне бәяләгәндә, эчтәлекнең тулылыгына һәм эзлеклегенә, җөмлә калыпларының грамматик яктан дөреслегенә һәм
төрлелегенә, стиль бердәмлегенә игътибар итәргә кирәк. Изложение һәм сочинение өчен ике билге куела: беренчесе эшнең эчтәлеге өчен, икенчесе –
грамоталы язуга.

Дәрес №	Тема	Лексика	Контрольгә алынырга тиешле белем һәм күнекмәләр	Число ПЛАН	Число ФАКТ
1	Рассказ “Во время поездки в кино " Гусмана Бакира. Госман Бакир “Киногa барганда” хикәясе.	аяклары җиргә тими, түбән, капка, ялан аяклы, чыланган, агып китте, җиңеллек	Хикәяне сәнгатьле итеп уку	7.09	
2	Рассказ «Скоро придут друзья». “Тиздән дусларым килә” хикәясе.	сыйныфтагы, милләт	Схема буенча диалог төзү	14.09	
3	Биография поэта Шауката Галиева. Шагыйрь Шәүкәт Галиев биографиясе.	халыкара, җыентык, лаек була	Шәүкәт Галиев биографиясен сөйли белү	21.09	
4	Стихотворение Ш. Галиева "Гости". Ш.Галиевның “Кунаклар” шигыре.	өлеш, һәркемгә, татарча ризык исемнәре	Шигырьне яттан сөйләү	28.09	
5	Рассказ "Юлдаш - деревенская собака". “Юлдаш – авыл эте” хикәясе.	шатлыгыннан, янәсе	Хикәяне сәнгатьле итеп уку	5.10	
6 7	Т. Миннуллин " Сельская собака”. Т.Миңнуллин “Авыл эте.	тәмлетамак, күсе, бәдрәф, иркәли, мәгънәсез, харап булган, хәйлә, кара-каршы, ялганлама, иртүк	Әкият-пьесаны сәнгатьле уку, сәхнәләштерү	12.10 19.10	

	Пьеса “Акбай”. “Акбай” пьесасы.				
8	Собаки во время войны. Этләр сугыш вакытында.	юк иткәннәр, хәбәр, кичкән, яралы, сугыш кыры, элемтәче	Бөек ватан сугышында этләрнең батырлыгы турында сөйләшү	26.10	
9	Стихотворение Р. Валеева “Хорошо нашему Акбаю”. Р.Вәлиева “Рәхәт безнең Акбайга” шигыре.	юасы юк, үтүкләп, куясы юк, үз иркендә, кагылмыйлар, тимиләр	Шигырьне сәнгатьле итеп уку	9.11	
10	Рассказ “Дедушка Радика”. “Радикның бабасы” хикәясе.	-/-	Сәламәт яшәү рәвеше турында сөйли белү	16.11	
11	Рассказ “Гата Камский – известный шахматист”. “Гата Камский – атаклы шахматчы” хикәясе.	-/-	Хикәяне сөйли белү	23.11	
12	Стихотворение Мухаммеда Садри “Я рыбак”. Мөхәммәт Садри “Мин балыкчы” шигыре.	балыкчы, тумыштан, тубыктан, тал, таза	Шигырьне яттан сөйләү	30.11	
13	Рассказ А. Сабирова “Путешествие Фандуса, Ильдуса, Фирдуса в лес”.	алан, агач төбе, түгәрәк, табыш, бүлешә, һич	Хикәядәге башваткычларның эчтәлеген сөйли белү	7.12	

	А.Сабировның “Фәндус, Илдус, Фирдүснең урманга сәяхәте” хикәясе.				
14 15	Рассказ “Ошибка Насти”. “Настяның хатасы” хикәясе.	сыбызгы, сызгырта	Диалогик сөйләмгә чыгу	14.12 21.12	
16	Рассказ “Собака Олега Бим”. “Олегның эте Бим” хикәясе	иснәде, бау, тарта, узып бара	Хикәянең эчтәлегенә нигезләнеп яңа хикәя төзү	11.01	
17	Как я провел лето? Мин җәйне ничек үткәрдем?	-/-	Диалогик сөйләмгә чыгу	18.01	
18	Самый веселый день. “Иң күңелле көн”	-/-	Диалогик сөйләмгә чыгу	25.01	
19	“Дневник – документ, дневник – зеркало”. “Көндәлек – документ, көндәлек – көзге”.	хата, китапханә, теләк, тәрбияле, җитди	-/-	1.02	
20	Работа над стихотворением “Самат”. “Самат” шигыре өстендә эш.	ыргыткан, ертылган, саклап тотмаган	Фигыль формаларын кабатлау	8.02	

21	Ш.Маннур. Биография. Ш.Маннур. Биография.	якты эз, иҗат итә, туа, шагыйрь, хезмәт, бәя бир	Ш.Маннурның биографиясен сөйли белү	15.02	
22	Ш.Маннур “Совет”. Ш.Маннур”Киңәш”.	ялгыш, киңәш, дөрес, җитди	Эчтәлеген сөйли белү	22.02	
23	Биография М.Махдиева. М.Мәһдиевның биографиясе.	әдәбият, әдип, әсәр	М.Мәһдиевның биографиясен сөйли белү	1.03	
24	Биография Разиля Валиева. Разил Вәлиев биографиясе.	-/-	Разил Вәлиев биографиясе	8.03	
25	Стихотворение Разиля Валиева “Двойка”. Разил Вәлиев “Икеле” шигыре.	сәләтле, тәмамлый, тәрҗемә	Шигырьне сәнгатьле итеп уку	15.03	
26	Национальная библиотека Татарстана. Татарстанның милли китапханәсе.	-/-	Татарстанның милли китапханәсе турында сөйли белү	22.03	
27	По твоему как? Синеңчә ничек?	аралашу, рәнҗү, берәүләр, тупас, ябык, таза, оялу, киресенчә, искечә, дуслашу	Хикәяне сөйли белү	5.04	
28	Ш.Галиев. “О благодарности”.	сәлам, дусларча, рәхмәт, бияләй, рәхәт булды	Эчтәлеген сөйли белү	12.04	

	Ш.Галиев.”Рәхмәтләр хакында”.				
29 30	Рассказ “С людьми очень тяжело, что мне делать?" “Кешеләр белән бик авыр, миңа нишләргә?” хикәясе.	аралашучан, бәя бирү, әңгәмәдәш, татлы сүз, иркен, кешене бүлдермә, уртак тел табу	Текстның эчтәлеген сөйли белү	19.04 26.04	
31	Рассказ Н.Фаттаха “Мунир с велосипедом”. Н.Фәттахның “Велосипедлы Мөнир” хикәясе.	кызганды, егылды, ачуланды, чокыр, борылды, ычкындырды	Хикәяне сөйли белү	3.05	
32	Текст “Мой цвет зеленый. А твой?”. “Минем төсем яшел. Ә синеке?” тексты.	һәрчак, ышанычлы	Текстның эчтәлеген сөйли белү	10.05	
33	Свободное время. Буш вакыт.	буш(ирекле), тапшыру, бергәләп, күңел ачу	Эчтәлеген сөйли белү	17.05	
34	Текст “В цирке”. “Циркта” тексты.	тамаша, тамашачы, матурлык, кул чабу, сәхнә, сәхнә остасы, онытылмаслык	Текстның эчтәлеген сөйли белү	24.05	
35	В мире музыки. Музыка дөньясында.	кызыксына, халык көйләре, халыкара	Музыка дөньясы турында сөйли белү	31.05	

Рус телендә сөйләшүче балаларның сөйләм эшчәнлеге төрләре буенча туган (татар) теленнән белем һәм күнекмәләрен бәяләү.

Күнекмәләрне бәяләүнең критерийлары һәм нормалары

Тыңланган текстның эчтәлеге буенча соауларга җавап бирүне бәяләү

Тыңланган текстның эчтәлеген тулаем аңлап,тәкъдим ителгән барлык сорауларга язмача дөрес җавап бирелгән,1 орфографик хатасы яки эчтәлеккә бәйле 1 хатасы булган эшкә “5”ле куела. Тыңланган текстның эчтәлеген аңлап,тәкъдим ителгән сорауларга дөрес җавап бирелгән,әмма 2-3 орфографик ,3 пунктуацион яки эчтәлеккә бәйле 2-3 хатасы булган эшкә “4”ле куела. Тыңланган текстның эчтәлеген өлешчә аңлап,тәкъдим ителгән сорауларга төгәл җавап бирелмәгән,5 орфографик,5 пунктуацион яки эчтәлеккә бәйле 4-5 хатасы булган эшкә “3”ле куела. Тыңланган текстның эчтәлеге буенча тәкъдим ителгән сорауларга бирелгән җавапларның яртысы дөрес булмаса,6 орфографик,6 пунктуацион яки эчтәлеккә бәйле 5 тән артык хатасы булган эшкә”2”ле куела.

Диалогик сөйләмне бәяләү

Бирелгән ситуация яки өйрәнелгән тема буенча әңгәмә кора алганда,әйтелеше,грамматик төзелеше ягыннан дөрес,эчтәлеге ягыннан эзлекле һәм тулы диалогик сөйләм төзегәндә,”5”ле куела. Бирелгән ситуация яки өйрәнелгән тема буенча әңгәмә кора алганда, әмма репликаларның әйтелешендә һәм аерым сүзләрнең грамматик формаларында 2-3 хата җибәреп, эчтәлеге ягыннан эзлекле диалогик сөйләм төзегәндә,”4”ле куела. Өстәмә сораулар ярдәмендә генә әңгәмә кора алганда,репликаларның әйтелешендә һәм сүзләрнең грамматик формаларында 4-6 хата җибәреп,эчтәлеген бозып диалогик сөйләм төзегәндә,”3”ле куела. Бирелгән ситуация яки өйрәнелгән тема буенча диалог төзи алмаганда “2”ле куела.

Монологик сөйләмне бәяләү

Өйрәнелгән яки тәкъдим ителгән тема буенча әйтелеше,грамматик төзелеше ягыннан дөрес һәм эчтәлеге ягыннан тулы,эзлекле монологик сөйләм өчен “5”ле куела. Өйрәнелгән яки тәкъдим ителгән тема буенча эзлекле төзелгән,әмма аерым сүзләрнең әйтелешендә,грамматик

формаларында яки җөмлә төзелешендә 2-3 хаталы монологик сөйләм өчен “4” ле куела. Өйрәнелгән яки тәкъдим ителгән тема буенча эзлекле төзелмәгән,сүзләрнең әйтелешендә,җөмлә төзелешендә 4-7 хаталы онологик сөйләм өчен “3”ле куела. Өйрәнелгән яки тәкъдим ителгән тема буенча монолог төзи алмаганда,”2”ле куела.

Укуны бәяләү

Тәкъдим ителгән текстның эчтәлеген тулаем аңлап,сәнгатьле һәм аңалешлы итеп укыганда,”5”ле куела. Тәкъдим ителгән текстның эчтәлеген аңлап,сәнгатьле һәм аңлаешлы итеп укыганда,әмма 2-3 орфоэпик хата булганда,”4”ле куела. Тәкъдим ителгән текстның эчтәлеген өлешчә аңлап укыганда,4-6 тупас орфоэпик хата булганда,”3”ле куела. Тәкъдим ителгән текстның эчтәлеген бөтенләй аңламыйча,орфоэпик кагыйдәләрне бозып укыганда,”2”ле куела.

Сүзлек диктанты һәм аны бәяләү Пөхтә,төгәл һәм орфографик хатасыз язылган эшкә “5”ле куела. Пөхтә,төгәл язылган,1-3 төзәтүе яки 1-2 орфографик хатасы булган эшкә “4” ле куела.

Пөхтә һәм төгәл язылмаган,4-5 төзәтүе яки 3-5 орфографик хатасы булган эшкә”3” ле куела.

Пөхтә һәм төгәл язылмаган,6 яки артыграк орографик хатасы булган эшкә “2”ле куела.

Эш программасына төзәтмәләр кертү бите

Класс	Дәрес темасы	План буенча үткәрү вакыты	Төзәтмәләр кертүнең сәбәбе	Төзәтмәләр кертү чаралары	Фактта үткәрү вакыты